

**ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ-ΤΡΟΠΟΙ & ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΗΣ
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ-ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ**

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ-ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΙ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ-ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	10	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΚΑΝΕΝΑ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ & ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/MUSIC527/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα</p> <p><i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i></p> <p>(1) Η ακουστική εξοικείωση με τα διαστήματα στο φυσικό (just intonation) και το πυθαγόρειο χόρδισμα.</p> <p>(2) Η συγκριτική παρουσίαση των χορδισμάτων και των φθόγγων ενός μουσικού κομματιού, χρησιμοποιώντας τα cents διαφοράς ως προς το ισοσυγκερασμένο (equal) χόρδισμα.</p> <p>(3) Ο προγραμματισμός χορδίσματος σε ηλεκτρονικό όργανο και σε σχετική εφαρμογή (mobile app).</p> <p>(4) Η χρήση της σημειογραφία με ειδικές αλλοιώσεις (με αναφορά στην τουρκική, στη βυζαντινή και την αραβική μουσική).</p> <p>(5) Ο καθορισμός των βασικών γενών (τετραχόρδων και πενταχόρδων, καθώς και η συνάρμοσή τους για τη δημιουργία μιας κλίμακας (μακάμ ή ήχου).</p> <p>(6) Η εξαγωγή και η απεικόνιση του τονικού χάρτη ενός κομματιού (τονικό κέντρο ή τονικός άξονας, δευτερεύοντα τονικά κέντρα και ροή διασύνδεσης βασικών γενών (modulation chart)).</p> <p>(7) Συνολική παρουσίαση της φόρμας και διάρθρωση της βασικής τονικής κίνησης και αντίθεσης.</p> <p>(8) Αναγνώριση στοιχειωδών τεχνικών εναρμόνισης στην παραδοσιακή μουσική.</p> <p>(9) Ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της ακαδημαϊκής γραφής μέσω της συγγραφής σύντομης εργασίας ανάλυσης ενός ηχογραφημένου κομματιού παραδοσιακής μουσικής.</p>
--

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Αυτόνομη εργασία
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Ανάπτυξη ακαδημαϊκή σκέψης και γραφής
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εξετάζει τα μουσικά στοιχεία που διαμορφώνουν το θεωρητικό πλαίσιο πρόσληψης και ανάλυσης της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής.

Αναφέρονται, ενδεικτικά, τα σημαντικότερα κεφάλαια (ή θεματικά πεδία):

- (1) Μουσικά συστήματα της ανατολικής Μεσογείου
- (2) Ιστορικά χορδίσματα: Φυσικό (Πτολεμαϊκό) και Πυθαγόρειο
- (3) Η επαλληλία των χορδισμάτων στη σημερινή πρακτική
- (4) Συστήματα των 53 και των 72 κομμάτων (θεωρητική βάση της τουρκικής και της βυζαντινής μουσικής) και η συσχέτισή τους με τα ιστορικά χορδίσματα και το ισοσυγκερασμένο χόρδισμα
- (5) Βασικά γένη και μουσική σημειογραφία
- (6) Βασικές κλίμακες – μακάμ – ήχοι
- (7) Τονικοί χάρτες μετατροπιών στις βασικές κλίμακες
- (8) Μουσική φόρμα και τονικές αντιθέσεις
- (9) Πρακτικές εναρμόνισης – συσχέτιση με την αστικολαϊκή μουσική και τις τεχνικές της νεοτονικότητας
- (10) Ανάλυση ηχογραφημένου κομματιού ελληνικής παραδοσιακής μουσικής
- (11) Συγγραφή εργασίας ανάλυσης και βιβλιογραφική επιθεώρηση

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο. Μέσω διαδικτύου (webex ή zoom) σε έκτακτες περιπτώσεις.
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Virtual Learning Environment: ανάρτηση του μαθησιακού υλικού στον ιστόχωρο της e-Class. Χρήση iPad και εφαρμογών στις διαλέξεις. Εφαρμογές παρουσίασης: Powerpoint & Keynote, εφαρμογές real time σημειώσεων: Notability app, εφαρμογές χορδισμάτων για μουσικά συστήματα ανατολικής Μεσογείου:

	WorldPiano & WorldScales, εφαρμογές προσδιορισμού μουσικών υψών και καταγραφής: Tunable & Anytune Pro+. Multimedia (video, audio). Webex, Zoom ή Viber για διαλέξεις, ατομική επικοινωνία και συμβουλευτική/εποπτεία εργασίας.														
<p align="center">ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</p> <p>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.</p> <p>Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Δραστηριότητα</th> <th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις</td> <td>30</td> </tr> <tr> <td>Διαδραστική διδασκαλία</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Προφορικές παρουσιάσεις / Lightning Talks (v=2)</td> <td>60</td> </tr> <tr> <td>Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>Συγγραφή εργασίας</td> <td>80</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο Μαθήματος</td> <td>200</td> </tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	30	Διαδραστική διδασκαλία	10	Προφορικές παρουσιάσεις / Lightning Talks (v=2)	60	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	20	Συγγραφή εργασίας	80	Σύνολο Μαθήματος	200
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου														
Διαλέξεις	30														
Διαδραστική διδασκαλία	10														
Προφορικές παρουσιάσεις / Lightning Talks (v=2)	60														
Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	20														
Συγγραφή εργασίας	80														
Σύνολο Μαθήματος	200														
<p align="center">ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</p> <p>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμών, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Διαμορφωτική αξιολόγηση σε όλη τη διάρκεια του εξαμήνου (εργασίες καταγραφής και ανάλυσης, επίλυση προβλημάτων, έρευνα πηγών, προφορικές παρουσιάσεις και συζήτηση επιστημονικών πηγών/άρθρων) και συμπερασματική αξιολόγηση με παράδοση γραπτών εργασιών.</p> <p>Γραπτή Εργασία: έρευνα πηγών (πεδίου ή ηχογραφημάτων), θεωρητική (βιβλιογραφική) επισκόπηση, σημειογραφική καταγραφή ηχογραφήματος, τονική ανάλυση μουσικής σύνθεσης, κριτική αποτίμηση και συμπεράσματα.</p> <p>Προφορικές παρουσιάσεις (Lightning Talks) με powerpoint και (ενδεχομένως) ζωντανή μουσική πράξη, στα μέσα και τέλος του εξαμήνου (μία για κάθε φοιτητή), σε ελεύθερο θέμα ανάλυσης ελληνικής παραδοσιακής μουσικής.</p> <p>Κριτήρια Αξιολόγησης Γραπτής Εργασίας:</p> <ul style="list-style-type: none"> • θέση και στόχευση της εργασίας ανάλυσης • ακρίβεια μουσικής καταγραφής • πληρότητα βιβλιογραφικής αναφοράς και επισκόπησης • πληρότητα απόδοσης της φόρμας, του τονικού χάρτη της μουσικής σύνθεσης, καθώς και των τονικών αντιθέσεων • ικανότητα συγκριτικής αποτίμησης και εξαγωγής συμπερασμάτων • ορθή χρήση συστήματος βιβλιογραφίας • ανάπτυξη δεξιοτήτων ακαδημαϊκής γραφής <p>Κριτήρια αξιολόγησης Lightning Talk:</p> <ul style="list-style-type: none"> • σύνδεση θεωρίας και πράξης • τεχνικές προφορικής παρουσίασης • αξιοποίηση πηγών (άρθρων/ερευνών) 														

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Andrikos, N. (2018). *Οι Λαϊκοί Δρόμοι στο Μεσοπολεμικό Αστικό Τραγούδι: Σχεδιάσμα Λαϊκής Τροπικής Θεωρίας*. Αθήνα: Τόπος.
- Aydemir, M. (2012). *The Turkish Makam Guide* (S. Kompotiati, Trans.). Αθήνα: Fagottobooks.
- Belaiev, V., & Pring, S.W. (1935). Turkish Music. *The Musical Quarterly*, 21(3), 356-367.
- Bozkurt, B., Yarman, O., Karaosmanoğlu, M.K., & Akkoç, C. (2009). Weighing Diverse Theoretical Models on Turkish Maqam Music Against Pitch Measurements: A Comparison of Peaks Automatically Derived from Frequency Histograms with Proposed Scale Tones. *Journal of New Music Research*, 38 (1), 45-70.
- D' Erlanger, R. (1930-49). *La Musique Arabe*. Paris: Geuthner.
- During, J., & Mirabdholbaghi, Z. (1991). *The Art of Persian Music*. Washington: Mage.
- Elsner, J., & Pennanen, R.P. (Eds) (1997). *The Structure and Idea of Maqam*. Tampere: Tampere University
- Farhat, H. (1990). *The Dastgāh Concept in Persian Music*. New York: Cambridge University Press.
- Farraj J. & Shumays S. A. (2019). *Inside Arabic Music: Arabic Maqam Performance and Theory in the 20th Century*. New York: Oxford University Press.
- Fracile, N. (2003). The "Aksak" Rhythm, a Distinctive Feature of the Balkan Folklore. *Studia Musicologica Academiae Scientiarum Hungaricae*, 44(1/2), 197-210.
- Hall, R.W. (2009). *Geometrical Models for Modulation in Arabic Music*. Philadelphia: Saint Joseph's University.
- Manuel, P. (1989). Modal Harmony in Andalusian, Eastern European, and Turkish Syncretic Musics. *Yearbook for Traditional Music*, 21, 70-94.
- Marcus, S.L. (1989). *Arab Theory in the Modern Period* (Doctoral Dissertation). Los Angeles: University of California.
- Marcus, S.L. (1992). Modulation in Arab Music: Documenting Oral Concepts, Performance Rules and Strategies. *Ethnomusicology*, 36(2), 171-195.
- Marcus, S.L. (2007). *Music in Egypt: Experiencing Music, Expressing Culture*. New York: Oxford University Press.
- Mavroidis, M. (1999). *Οι Μουσικοί Τρόποι στην Ανατολική Μεσόγειο*. Αθήνα: Fagottobooks.
- Mikosch, T. (2017). *Makamlar: The Musical Scales of Turkey*. Lulu Press (self publication of the writer).
- Muallem, D. (2010). *The Maqam Book: A Doorway to Arab Scales and Modes*. Kfar Sava, Israel: OR-TAV Music Publications.
- Mystakidis, D. (2013). *Λαϊκή Κιθάρα, Τροπικότητα και Εναρμόνιση*. Θεσσαλονίκη: Πριγκηπέσσα.
- Nettl, B., & Riddle, R. (1973). Taqsim Nahawand: A Study of Sixteen Performances by Jihad Racy. *Yearbook of the International Folk Music Council*, 5, 11-50.
- Öztürk, O.M. (2018). How Was the Traditiona Makam Theory Westernized for the Sake of Modernization? *Rast Müzikoloji Dergisi*, 6(1) 1769-1787.
- Pennanen, R.P. (1997). The Development of Chordal Harmony in Greek Rebetika and Laika Music, 1930s to 1960s. *British Journal of Ethnomusicology*, 6, 65-116.
- Pennanen, R.P. (2008). Lost in Scales: Balkan Folk Music Research and the Ottoman Legacy. *Musicology*, 8, 127-147.
- Pyrgiotis, D. (2006). *Η Αρμονία στην Πράξη* (τομ. 2). Αθήνα: Fagottobooks.
- Pyrgiotis, D. (2004). *Θησαυρός Μουσικών Κλιμάκων*. Αθήνα: Fagottobooks.
- Samson, J. (2013). *Music in the Balkans*. Leiden: Brill.
- Shumays, A.A. (2013). Maqam Analysis: A Primer. *Music Theory Spectrum*, 35(2), 235-255.
- Signell, K.L. (1977). *Makam: Modal Practice in Turkish Art Music*. Seattle: Asian Music Publications.
- Signell, K. (2001). Contemporary Turkish Makam Practice. In V. Danielson, D. Reynolds & S. Marcus (Eds): *The Middle East* (Garland Encyclopedia of World Music, Vol. 6). New York: Routledge.
- Simms, R. (2004). *The Repertoire of Iraqi Maqamat*. Lanham: Scarecrow Press.

- Skoulios, M. (2014). Τα ανατολικά Μακάμ και ο “ορθός” τρόπος Ραστ. *Πολυφωνία*, 25, 103-126.
- Spector, J. (1970). Classical ‘Ud Music in Egypt with Special Reference to Maqamat. *Ethnomusicology*, 14(2), 243-257.
- Touma, H. (1971). The Maqam Phenomenon: An Improvisation Technique in the Music of the Middle East. *Ethnomusicology*, 15, 38-45.
- Touma, H. (1995). *The Music of the Arabs* (new expanded edition). Portland (OR): Amadeus Press.
- Voulgaris, E., & Vandarakis, V. (2006). *Το Αστικό Λαϊκό Τραγούδι στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου: Σμυρναίικα και Πειραιώτικα 1922-1940*. Αθήνα: Fagottobooks & ΤΕΙ Ηπείρου.
- Wright, O. (1978). *The Modal System of Arab and Persian Music*. London: Oxford University Press.
- Yekta, R. (1922). La Musique Turque. Nous reproduisons, en 4 parties, l'intégralité de son article consacré à la musique turque et publié en Français en 1922. <https://www.turquie-culture.fr/pages/arts/musique-turque/yehta-rauf-la-musique-turque-1922-1.html>
- Yöre, S. (2012). Maqam in Music as a Concept, Scale and Phenomenon. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 4(3), 267-286.
- Zannos, I. (1990). Intonation in Theory and Practice of Greek and Turkish Music. *Yearbook for Traditional Music*, 22, 42-59.